

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Kultūra ir vartojimas	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: dr. Audronė Rimkutė Kitas (-i):	Kauno fakulteto Kalbų, literatūros ir vertimo studijų institutas ☐ Socialinių mokslų ir taikomosios informatikos institutas ☒

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji ☒ antroji ☐	Privalomasis dalykas ☐ Pasirenkamasis dalykas ☐ Bendrauniversitečių studijų dalykas ☐ Individualiųjų studijų dalykas ☒ Tarpkryptinis dalykas ☐

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	Rudens semestras, pavasario semestras	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: –	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): –

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Studentas žinos vartojimo dėsningumus ir apraiškas šiuolaikinėje visuomenėje, supras vartojimo kaip svarbios socialinio gyvenimo formos reikšmę, kultūros ir vartojimo sąsajas; gebės analizuoti ir vertinti kultūrinės vartojimo apraiškas bei kultūros vartotojo elgseną.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
– Studentas žinos ir gebės apibūdinti individualius ir socialinius vartojimo veiksmus, kultūros ir vartojimo sąsajas aiškinančias teorijas, svarbiausias jų problemas ir dabartinių tyrimų tendencijas.	Interaktyvi paskaita, mokslinės literatūros analizė, diskusija seminarų metu.	Atvirų ir uždarų klausimų testas, aktyvumo dalyvaujant grupės diskusijoje įvertinimas.
– Studentas supras ir gebės apibūdinti kultūrinę vartojimo reikšmę, kultūros įtaką individualiems ir socialiniams vartojimo veiksniams.	Interaktyvi paskaita, mokslinės literatūros analizė, diskusija seminarų metu, savarankiškos užduoties (kultūros vartojimo savianalizės) atlikimas ir pristatymas seminaro metu.	Atvirų ir uždarų klausimų testas, atliktos savarankiškos užduoties (kultūros vartojimo savianalizės) ir jos pristatymo seminaro metu vertinimas pagal kriterijus, aktyvumo dalyvaujant grupės diskusijoje įvertinimas.
– Studentas gebės analizuoti kultūros vartojimą, parengti vartotojų tyrimo planą ir jį įgyvendinti.	Diskusija seminarų metu, savarankiškas socialinio tyrimo pasirinkta tema plano rengimas, tyrimo įgyvendinimas, pristatymas seminaro metu.	Atliktos savarankiškos užduoties (socialinio tyrimo) ir jo pristatymo seminaro metu vertinimas pagal kriterijus, aktyvumo dalyvaujant grupės diskusijoje įvertinimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
Įvadas. Kultūros ir vartojimo sąsajos. Kultūros samprata, aprašomoji ir vertybinė kultūros sąvokos vartoseną. Kultūros elementai. Vartojimo samprata. Vartojimas ir žmogaus poreikiai. Vartojimo tipai. Vartojimo ir kultūros sąsajos. Vartotojiška kultūra.	2						2	2	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties pasirinkimas.
Vartojimo raida. Vartojimas iki-industrinėse visuomenėse. Pirmoji industrinė revoliucija ir jos sąlygoti socialiniai pokyčiai. Vartojimo produktai būdai ir formos industrinėje visuomenėje. Antroji industrinė revoliucija ir masinis vartojimas. Trečioji industrinė revoliucija. Poindustrinė visuomenė ir simbolinis vartojimas.	4		2				6	5	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Socialiniai kultūros vartojimo veiksniai. Makrosocialinių veiksmų samprata. Kultūros politika ir kultūros vartojimas. Kultūros politikos tipai vartojimo skatinimo požiūriu. Kultūros vartojimas ekonomikos klestėjimo ir nuosmukio laikotarpiams.	2						2	2	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Socialinė klasė ir kultūros vartojimas. Socialinės klasės samprata, elgsenų skirtumai. Socialinė klasė kaip statusas. Vartojimo priklausomybė nuo socialinės klasės. T. Vebleno parodomąjį vartojimo koncepcija. G. Simmelio mados teorija. P. Bourdieu estetinio skonio, kaip socialinės stratifikacijos pamato, teorija.	2		2				4	5	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Mezosocialinių veiksmų samprata. Grupių įtaka vartojimui. Grupės samprata ir skirstymas. Grupių įtakos tipai. Nuomonės lyderiai ir rinkos žinovai. Grupės ir kultūros vartojimas. Informacinė ir vertybinė įtaka kultūros produktų pasirinkimui.	2						2	2	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Šeima kaip vartojimo įtakos grupė. Šeimos tipai ir savybės. Šeimos gyvavimo ciklas. Vartojimo šeimoje ypatumai. Šeimų ūkių vartojimo tyrimai. Kultūrinės vartojimo šeimoje tradicijos.	2		2				4	5	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Koliokviumas	2						2	15	Pasirengimas koliokviumui – paskaitų medžiagos studijavimas ir kartojimas, literatūros skaitymas ir analizė.
Vartojimo tyrimai. Vartotojų rinkos segmentavimas. Kultūros paslaugų vartotojų segmentavimas. Demografiniai ir psichografiniai vartotojų tyrimai.	2		2				4	4	Pasirengimas seminarui, literatūros skaitymas ir analizė, seminaro užduoties atlikimas, jos pristatymo parengimas.
Vartotojų tyrimų metodika. Teorijos vaidmuo tyrime. Kokybiniai ir kiekybiniai duomenys jų rinkimo metodai, analizė ir interpretavimas.	2		2				4	3	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, antros seminaro užduoties

										pasirinkimas.
Individualūs vartojimo veiksniai. Vartotojo asmenybė ir tapatybė. Tapatybės kūrimas ir kultūra. Prekės ženklų asmenybė ir tapatybė. Vertybės ir vartojimas.	2							2	4	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Vartojimas ir motyvacija. Motyvacijos teorijos. Poreikiai ir kultūros vartojimas. Kultūra ir lūkesčiai. Emocijos ir nuotaikos kaip kultūros vartojimo veiksniai.	2		2					4	4	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Suvokimo procesas ir vartojimas. Jutimas ir dėmesys. Suvokimo slenksčio ir adaptacijos teorija. Suvokimo organizavimas ir interpretavimas. Kultūros produktai kaip „patyriminės gėrybės“. Kultūros produktų ir paslaugų suvokimo ypatumai.	2							2	4	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Vartotojo mokymasis. Vartotojo informuotumo reikšmė rinkoje. Informacijos asimetrija ir informacijos stokos paradoksas. Kultūros produktai kaip „informacinės gėrybės“. Kultūros vartotojų informuotumo didinimo būdai. Mokymosi teorijos ir jų panaudojimas rinkodaroje. Kultūros vartotojų mokymasis.	2		2					4	4	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Vartotojo įsitikinimai ir požiūriai. Požiūrio samprata ir charakteristikos. Požiūrio formavimosi mechanizmas. Požiūrių atitikties teorijos. Kultūros vartotojų požiūrių keitimo strategijos.	2							2	4	Paskaitos medžiagos analizė, papildomos literatūros skaitymas, seminaro užduoties atlikimas.
Vartojimo sprendimo procesas. Vartotojų sprendimų tipai ir kategorijos. Sprendimo priėmimo etapai. Vartotojo sprendimui įtaką darantys veiksniai. Impulsyvūs ir įpročio sprendimai. Kultūros vartojimo sprendimo proceso ypatumai.	2		2					4	4	Seminaro užduoties pristatymo parengimas.
Egzaminas									15	Pasirengimas egzaminui – paskaitų medžiagos studijavimas ir kartojimas, literatūros skaitymas ir analizė.
Iš viso	32		16					48	82	

Pastaba: ne daugiau kaip 4 kontaktinio darbo val. gali būti pakeičiamos socialinių partnerių kviestinėmis paskaitomis arba edukacinėmis išvykomis pas socialinius partnerius.

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Koliokviumas (atvirų ir uždarų klausimų testas)	30	8 semestro savaitė	<p>Testą sudaro 5 atvirojo ir 25 uždarojo tipo klausimų. Atsakymai į 5 atvirus ir 25 uždarus klausimus turi tokį patį svorį (50 proc.+50 proc.) galutiniame testo bale. Atsakymai į uždarus klausimus vertinami pagal teisingų atsakymų procentą. Atsakymai į atvirus klausimus vertinami pagal kriterijus:</p> <p>10 balų – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė, parodytos apibendrintos žinios ir kritiško vertinimo gebėjimas.</p> <p>9 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė, parodytos apibendrintos žinios</p> <p>8 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė.</p> <p>7 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, tačiau nepilnai arba neišsamiai, tačiau paminėti svarbiausi dalykai.</p> <p>6 balai – į klausimą atsakyta neaiškiai arba nepilnai arba neišsamiai, nepaminėti kai kurie svarbūs aspektai.</p>

			5 balai – į klausimą atsakyta neaiškiai arba nepilnai arba neišsamiai, paminėti tik vienas ar keli svarbūs aspektai. 4–1 – į klausimą neatsakyta. Skaičiuojant galutinį kaupiamąjį dalyko įvertinimą, koliokviumo pažymys įtraukiamas nesuapvalintas.
Egzaminas (atvirų ir uždarų klausimų testas)	30	Sesijos metu	Testą sudaro 5 atvirojo ir 25 uždarojo tipo klausimų. Atsakymai į 5 atvurus ir 25 uždarus klausimus turi tokį patį svorį (50 proc.+50 proc.) galutiniame testo bale. Atsakymai į uždarus klausimus vertinami pagal teisingų atsakymų procentą. Atsakymai į atvurus klausimus vertinami 10 balų ribose, pagal kriterijus: 10 balų – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė, parodytos apibendrintos žinios ir kritiško vertinimo gebėjimas. 9 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė, parodytos apibendrintos žinios 8 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, pilnai ir išsamiai, atskleista klausimo esmė. 7 balai – į klausimą atsakyta aiškiai, tačiau nepilnai arba neišsamiai, tačiau paminėti svarbiausi dalykai. 6 balai – į klausimą atsakyta neaiškiai arba nepilnai arba neišsamiai, nepaminėti kai kurie svarbūs aspektai. 5 balai – į klausimą atsakyta neaiškiai arba nepilnai arba neišsamiai, paminėti tik vienas ar keli svarbūs aspektai. 4–1 – į klausimą neatsakyta. Skaičiuojant galutinį kaupiamąjį dalyko įvertinimą, koliokviumo pažymys įtraukiamas nesuapvalintas.
Savarankiškos užduotys ir jų pristatymas seminarų metu	40	Seminarų metu, pagal iš anksto sudarytą tvarkaraštį	Studentas atlieka 2 užduotis, kurias pristato numatytų seminarų metu. Galutinis pažymys yra abiejų užduočių vertinimų vidurkis. Prie jo gali būti pridedami papildomi balai už aktyvų dalyvavimą seminarų diskusijose viso semestro metu. Pirmoji užduotis – kultūros produktų vartojimo dienoraštis. Užduoties atlikimo metodika skelbiama VU VMA. <i>Užduoties vertinimo kriterijai:</i> 1) dienoraščio išsamumas (tikslus faktų aprašymas, supratimas) 2) vartojamų analizės sąvokų ir teorijos pritaikymo korektiškumas (taikymas, analizė) 3) apibendrinimų logiškumas (sintezė, vertinimas); Antroji užduotis – vartojimo ateities scenarijus. Scenarijus – tai nuosekliai struktūruotas alternatyvios hipotetinės ateities aprašymas, atspindintis skirtingą praeities, dabarties ir ateities įvykių perspektyvą ir galintis būti situaciją keičiančių veiksmų pagrindu. Užduoties atlikimo metodika skelbiama VU VMA. <i>Užduoties vertinimo kriterijai:</i> 1) scenarijaus faktinis pagrindimas – faktai įvardinami tiksliai, daromos nuorodos, cituojami šaltiniai (žinių ir supratimo lygmuo); 2) scenarijaus nuoseklumas – faktai interpretuojami ne prieštarinčiai, priežastiniai ryšiai aiškinami remiantis viena ar keliomis teorijomis (taikymas); 3) scenarijaus analitiškumas/kūrybiškumas (analizė/sintezė, vertinimas)
Aktyvumas seminarų ir paskaitų metu		Kiekvieno semestro metu	Aktyviai seminarų ir paskaitų diskusijose dalyvaujantys studentai gauna aktyvumo taškus. Surinkus 10 aktyvumo taškų, prie galutinio seminarų pažymio pridodamas 1 balas (jeigu šis nėra 10).

DĖL DALYKO LAIKYMO EKSTERNU

Pažymėti ☒		Jei leidžiama, pateikti sąlygas	
Neleidžiama	☐	Leidžiama	☒
Atsiskaitant dalyką eksternu, laikomas egzaminas iš viso kurso, kurį sudaro 10 atvirų ir 50 uždarų klausimų testas. Jis			

sudaro 60 proc. galutinio pažymio. Taip pat studentas turi savarankiškai padaryti ir žodžiu apginti abi savarankiško darbo užduotis (40 proc. galutinio pažymio).

DĖL GENERATYVINIO DIRBTINIO INTELEKTO (GDI) ĮRANKIŲ („CHATGPT“ AR KT.) NAUDOJIMO STUDIJUOJANT DALYKĄ:

Pažymėti ☒		Jei leidžiama, pateikti sąlygas, kt.	
Neleidžiama	☐	Leidžiama ☒	<p>GDI studentai gali naudoti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Papildomam paskaitų medžiagos aiškinimui; 2) Literatūros paieškai ir rinkimui; 3) Rašto darbo nuorodų ir literatūros sąrašo valdymui; 4) Rašto darbo duomenų vizualizacijai; 5) Teksto kalbos taisymui. <p>DI draudžiama naudoti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Rašto darbų originalaus teksto kūrimui – tiesioginiam rašymui. Visas darbo tekstas turi būti originalus ir parašytas studento. 2) Literatūros analizės kūrimui; 3) Analizės išvadų generavimui ar interpretavimui. <p>DI naudojimo atskleidimas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Darbo įvade, aprašydami naudotus metodus, studentai privalo aiškiai nurodyti, kokius DI įrankius ir kaip naudojo rašydami savo baigiamąjį darbą <p>DI sugeneruotos darbo dalys (pvz., duomenų vizualizacijos) turi būti identifikuotos, nurodant naudotą DI įrankį (plačiau žr. <i>Dirbtinio intelekto naudojimo Vilniaus universitete gaires</i>, patvirtintas universiteto senato 2024 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. SPN-54).</p>

DĖL STUDIJŲ REZULTATŲ PASIEKIMO PAŽANGOS

Studentui, (1) nuosekliai semestro laikotarpiu per praktinius užsiėmimus (seminarus, pratybas, kt.) nedemonstruojančiam numatytų dalyko (modulio) studijų rezultatų pasiekimo pažangos ir (2) neįvykdžiusiam visų tarpinių atsiskaitymų reikalavimų ir užduočių dalyko apraše numatytu laiku, **neleidžiama** dalyvauti egzaminų sesijoje.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Pikturnienė, I., Kurtinaitienė, J.	2010	Vartotojų elgsena: teorija ir praktika		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Fiske, J.	2013	Populiariosios kultūros supratimas		Vilnius: Žara.
Papildoma literatūra				
Bauman, Z.	2011	<i>Vartojamas gyvenimas.</i>		Vilnius: Apostrofa
Baudrillard, J.	2010	Vartotojų visuomenė: mitai ir struktūros.		Kaunas: Kitos knygos.
Bourdieu, P.	1992	<i>The rules of art: genesis and structure of the literary field.</i>		Stanford University Press
Bourdieu, P.	1984	<i>Distinction: a social critique of the judgement of taste.</i>		Harvard University Press
Griswold, W.	2008	<i>Cultures and societies in a changing world.</i>		Pine Forge Press
Ransome, P.	2005	<i>Work, Consumption and Culture.</i>		London: Sage publications
Simmel, G.	2007	<i>Mada. Knygoje: Sociologija ir kultūros filosofija.</i>		Vilnius: Margi raštai